

Wees voorbereid op de nafase

Magda Rooze en Annette Beerepoot,
Stichting Impact

De nafase draait om herstel en nazorg na een ramp of crisis. Gemeente en veiligheidsregio zijn daarvoor verantwoordelijk. Maar de vele organisaties die betrokken zijn bij alle processen maken de uitvoering en coördinatie niet eenvoudig. Dat de zorg- en dienstverlening aan getroffen mensen beter kan is niet nieuw. Dat voorbereiding van belang is evenmin. Maar hoe dit aan te pakken? Die vraag ging vooraf aan de ontwikkeling van het *Modelplan nafase* en bijbehorend simulatiespel *Impact the Game*, in opdracht van het toenmalige ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Modelplan nafase

Een werkbaar model voor de nafase van een ramp. In nauwe samenwerking met het veld heeft Impact, het landelijk kennis- en adviescentrum voor psychosociale zorg na rampen, zich daarvoor ingezet. Aanleiding was de vuurwerkramp in Enschede. De fase van wederopbouw en herstel duurde lang. Betrokken instanties, die onder normale omstandigheden niet veel met elkaar van doen hadden, moesten nu intensief samenwerken. Het gezamenlijk oppakken van de problemen van een getroffen gemeenschap, was nieuw voor hen. Het zoekproces om invulling te geven aan de samenwerking zou soepeler zijn verlopen als vooraf al was nagedacht over de vragen die in de nafase aan de orde zijn.

Met die wijsheid is het draagvlak gepolst om vervolgens in samenspraak met beleidsmedewerkers en deskundigen toe te werken naar een samenwerkingsmodel. Niet alleen is relevante wetgeving in kaart gebracht, ook zijn gemeentelijke nazorgplannen bestudeerd en zijn lessen getrokken uit diverse rampen. Om het modelplan voor de 'eindgebruikers' zo praktisch mogelijk te maken zijn getroffen mensen en zorg- en dienstverleners bevestigd over hun ervaringen.

Door getroffen mensen zijn waardevolle lessen aangereikt over 'betonnen regels en administratief terrorisme', of 'hoe organiseer je medemenselijkheid'. Treffende citaten die zonder verdere uitleg aangeven waar het in de zorg- en dienstverlening mis kan gaan. De consultatie van zorg- en dienstverleners

leverde eveneens bruikbaar materiaal op: de behoefte aan korte lijnen, het besef dat deskundigen het niet te snel over moeten willen nemen, de wens iets te willen doen maar niet te weten wat. Uit de raadpleging zijn vier pijlers afgeleid waarop het modelplan rust: houding, samenwerking, informatievoorziening en communicatie. Informatievoorziening en communicatie staan bekend als cruciale, maar complexe crisisbeheersingsprocessen die vragen om een goede voorbereiding. Houding en samenwerking zijn niet minder cruciaal. Er wordt gewerkt in een omgeving met grote onzekerheid en ambigue informatie, waarin men ook nog eens oog dient te hebben voor de belevingswereld van getroffen mensen. Dit vraagt reflectie. Op de situatie als geheel en op het effect van de ramp voor de zorg- en dienstverleners zelf.

In het modelplan heeft het verzamelde materiaal een plek gekregen. Processtappen in de voorbereidende en in de nafase zijn beschreven nadat met betrokken actoren is teruggeredeneerd vanuit de optimale situatie in de nafase. Per processtap is vastgelegd wie verantwoordelijk, bevoegd, deskundig en uitvoerend zijn. Daarnaast zijn steeds prestatie-indicatoren geformuleerd en bevat het modelplan een overzicht van zorg- en dienstverleners die een rol vervullen in de nafase, inclusief vragen die in de praktijk op hen afkomen.

Simulatiespel

Het ontwikkelen van een samenwerkingsmodel voor de voorbereiding is één ding.

Om de praktische toepassing te bevorderen is het simulatiespel ontwikkeld. In trainingssessies – in de regio kan men deze zelf organiseren, Impact assisteert daar graag bij – leren deelnemers in drie rampscenario's invulling te geven aan de samenwerking. Het maakt hen bewust van de diversiteit van de vragen van getroffen mensen. In de rol van bijvoorbeeld gemeente, huisarts, GGD of vrijwilliger leren zij het aanbod van andere organisaties kennen en kunnen individuele of gezamenlijke draaiboeken en plannen worden getoetst.

De spelsimulatie zorgt voor een gemeenschappelijke nieuwe basis en taal waarmee de benodigde werkwijze onderdeel wordt van het denken en handelen. Ook worden aangrijpingspunten geboden om burgerinitiatieven te benutten. In een sessie, tijdens een regiobijeenkomst zelfredzaamheid van het ministerie van Veiligheid en Justitie, bleken alle initiatieven uiteindelijk bij de gemeente terecht te komen. Die was daar niet op voorbereid. Een eye-opener. Het modelplan, simulatiespel en aanvullende informatie zijn verkrijgbaar via www.impact-kenniscentrum.nl.

